

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

INHOUD: — *De Nederlandsche Vlag.* — *Bali.* — *Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers.* — *Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht.* — *Suriname.* — *Curaçao.* — *Uit den Verre Vreemde.* — *Berichten der Afdelingen.* — *Mededeelingen.* — *Mutatiestaat van 5 tot 12 October 1933.*

 Het lidmaatschap der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

Zij, die na 1 October 1933 als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar.

Op ieder weldenkend Staatsburger rust de verplichting het zijne bij te dragen tot versterking van den band tusschen de gebiedsdeelen van het Rijk der Nederlanden. De Koninklijke Vereeniging „Oost en West” biedt daartoe de gelegenheid; sluit U daarom bij die Vereeniging aan of, reeds lid zijnde, wekt anderen op Uw goede voorbeeld te volgen. Aan ieder lid, dat vóór 1 Januari 1934 slechts één nieuw lid aanbrengt, wordt als premie een exemplaar van het prachtige Gedenkboek aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs 1931, gratis aangeboden.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

De Nederlandsche vlag.

In het Octobernummer van „Onze Vloot” is een belangwekkende beschouwing opgenomen over de beteekenis en de geschiedenis van „De Nederlandsche vlag” — aldus de titel van het stuk —, dat tevens een verweer inhoudt tegen de propaganda der vereeniging „De Princevlag”, welke Vereeniging het rood in onze vlag veranderd wenscht te zien in het oranje.

Wij zullen hier niet in herhaling treden van de polemiek, welke ook in de pers van den laatsten tijd over dit onderwerp gevoerd geworden is, meerendeels ten faveure van het vigeerende „rood”; evenmin zullen de afdoende bewijzen voor het goed recht van de roode baan in onze vlag hier nog eens worden vermeld, reeds de plaatsruimte gedooft zulks niet, genoeg zij het, dat het oranje-wit-blauw uitsluitend slechts gedurende ruim 60 jaren te land en ter zee gewapperd heeft en wel van het begin van den opstand tegen Spanje tot 1630, terwijl het nog tot 1664 toe tegelijk met het rood-wit-blauw heeft uitgewaaid, de kleuren, onder welke de Ruyter en de andere groote vlootvoogden van zijn tijd, zoo menige zege bevochten hebben; daarna steeds de nog thans gebruikelijke vlag. Afscheiden hiervan dat, uit een practisch

oogpunt, het „Oranje” achterstaat bij het rood, kan de vervanging van het heldere rood, dat eeuwen lang de banen van de vlag sierde, ook om die reden nimmer eenige aanbeveling verdienen, maar meer nog om de uitvoerige en afdoende bewijzen voor de blijvende keuze van het „rood”, door het artikel in „Onze Vloot” aangehaald.

Wij stemmen volmaakt in met de zienswijze op dit punt neergelegd in het artikel van „Onze Vloot”, waarop wij tevens gaarne de aandacht vestigen.

BALI

door

Dr. A. SCHIERBEEK.

IV. (Slot).

Onze laatste Balidag is alweer aangebroken. We bezien eerst de mooie dorps-tempel van Selekar ang, die na 1917 geheel nieuw is opgebouwd en van prachtig snijwerk is voorzien. Dan gaat de weg naar het paleis van den vroegeren koning van Oeboed. Deze was niet gerechtigd elf meroe's op zijn tempel te zetten, maar had slechts recht op negen. Alleen de vorst van Kloenkoeng mocht elf hemelen op zijn tempels zetten en dus ook op de begrafenistorens.

Onderweg vertoont men ons nog een soort van aarden schijven en halve bollen met inscripties, vermoedelijk sanskriet-teksten, nl. bij Pedjeng (vermoedelijk 8e eeuw, eerste invasie).

Op Bali vindt men niet alleen uit den nieuwen tijd prachtige dingen, maar ook uit heel oude tijden. Zoo gaan we nu naar de oude koningsgraven (Goenoeng Kawi) in Tampaksiring. Deze dateeren uit de 11de eeuw. Aan de eene zijde van het dal zijn een vijftal tempelvormige graf-tomben in de vaste rots uitgehouwen. Onder iedere Tjandi is een ruimte om een lijk in te bergen. Men vermoedt dat dit mausoleum gebouwd is voor een vorst met zijn

vier hoofdvrouwen. Aan de overzijde van het dal zijn vier Tjandi's, misschien voor de nevenvrouwen of de ministers.

Erbij bevinden zich in de rotsen uitgehouwen woningen. Laag zijn ze en klein. Een offerplaats is duidelijk te onderscheiden. Het boek van de K.P.M. over Bali spreekt van een rotsklooster, onze gids heeft een veel levendiger fantasie en praat over een verblijf van den vorst, plaats waar gemarteld werd, verblijven van de slaven en van de soldaten.

We klimmen den moeilijken weg weer naar boven (ongeveer 120 treden, maar de trap is niet fraai) en gaan weer verder. Onderweg bewonderen we nog één der irrigatie-werken, die door de Baliërs zelf worden ontworpen. Ze waterpassen een loop uit en boren zoo noodig honderden meters door een berg heen. Gelukkig zijn de aardlagen meest niet zoo hard.

De waterschappen zijn democratisch georganiseerd, trouwens het kastenstelsel heeft op Bali niet veel te beteekenen, behalve dan bij de begrafenissen. Natuurlijk hebben ook de waterschappen hun tempels.

Een bosje dorre bladeren in een land gezet beteekent, dat men daar geen gras mag snijden. Het schijnt een soort taboebegrip te zijn dat hier heerscht.

De prachtige oude rijkstempel (poera Kehen) te Bangli komt nu aan de beurt. Er is een toren met 11 meroe's. In de poorten zijn verschillende bordjes van Chineesch porcelein, maar ook van gewoon Hollandsch boeren-aardewerk ingemetseld. In de tempelruimte bevinden zich mooie Boeddhistische beelden. Het eenige Krishna beeld in den vorm van een slang, dat op Bali aanwezig is, bevindt zich hier.

We rijden meer naar het noorden. De weg stijgt. Spoedig komen weer de bergplanten, o.a. de smalbladige Javaansche edelweiss, die wij al leerden kennen bij Brastagi en het Tobameer. Over deze kolossale uitgestrektheid komt dus ongeveer dezelfde flora voor. Als heggan weer veel de mooie

Man in het midden met religieuze dans Den Pasar, er omheen mannen met hoofddoek en meisjes met hoofdtooi. Op den achtergrond de nat. relig. gamelan.

Houding uit de religieuze dans Den Pasar.

Poinsettia pulcherrima, met de roode topbladeren. Adelaarsvarens zijn ook hier weer in groote getale aanwezig. De z.g.n. vlier (Eupatorium) die op Java zoo algemeen is geworden, ontbreekt hier nog voor zoover ik kan zien. Klappers ontbreken ook op deze hoogte. Leuke pakpaardjes komen we tegen, beladen met rijst en met mais. Enkele mannen en vrouwen vertoonen duidelijk een krop. Wij rekenen uit dat wij op Bali zeker een 500 K.M. zullen afleggen en dus het eiland vrijwel geheel doorkruisen. Het prachtige bergmeer Batoer trekt onze aandacht. We trachten ons een voorstelling te vormen van het ontstaan. Minstens drie groote ringvormige kraterwallen loopen binnen elkaar. Binnen dezen grooten kraterwand ligt ook het meer. Binnenin de krater is een nieuwe top gekomen (dus eenigszins als bij de Bromo) en deze heeft in Aug. 1926 een groote lavastroom uitgeworpen, die nu nog als een zwarte massa zich afteekent op de helling. Een der nevenkraters rookt nog steeds. Bij een vorige eruptie was de tempel blijven staan, daarom wilden de menschen nu de plaats niet verlaten. Tallozen werden toen gedood.

Na den lunch in Kintemani klimmen we tegen een bergtop op bij Panoelisan. Op den top (1650 M.) is een tempel met veel Hindoe-oudheden o.a. is hier een beeld van de drie-eenheid (sangguh tiga-sakti) van Brahma, Çiwa en Wishnoe. Zoo zagen we nog enkelen op onze zwerftocht over het eiland. Deze oudheden moeten van voor 1350 dateeren, dus van voor het rijk van Modjopait. Achter den tempel staan de Oost-Javaansche bergtjemara's met hun sierlijk loof. We zijn langzamerhand in Noord-Bali gekomen. De Meroe's ontbreken hier, de geheele indeeling der tempels is anders dan in het zuiden. Zoo bij de doodentempel in Bila. Deze is gewijd aan de kinderen-verslindende Rangda, die overeenkomt met de godin van den dood Doerga. In de beelden is deze te herkennen aan de lange tong, die het geheele bovenlijf bedekt, en aan de zeer sterk ontwikkelde borsten. Meest is een kinderhoofdje in de hand gelegd van het beeld. Ik tracht verband te brengen tusschen de groote kindersterfte bij natuurvolken en het feit, dat de goden van den dood wordt voorgesteld als kinderetende heks.

Vele gespleten poorten volgen elkaar op, allen rijk versierd met afbeeldingen van duivels. Als Rangda heeft ze meest ook heel lange lokken, dus juist als het meisje uit de religieuze dansen. Dit is ook het geval in den doodentempel van Koeboetan

bakan. Voor een der tempelingangen vindt men vier beeldengroepen. De beide buitenste stellen Doerga voor, de binnenste zijn verschillend.

Links is Rama of Wishnoe voorgesteld, boven de generaal der Apen: Anoman; rechts vindt men Rahwana, den koning van Ceylon met Patik Haritma, een zijner krijgers. Meer naar buiten staat ook een beeld van den tweeden broeder van den koning van Ngalanka, Koemboeng karma. Allen worden als duivels gevreesd. Merkwaardig is dat buiten op den tempel van den dood beelden zijn aangebracht, die uit het leven genomen zijn. Buiten tegen een tempelmuur staan prachtige beelden van kinderen, moeders met een zuigeling, zoo natuurgetrouw, zoo in het geheel niet schablone, dat we verbaasd zijn. Een der opvallendste reliefs van den tempel is een fietser. Inplaats van het achterwiel is een lotusbloem genomen en zoo is deze nieuwe aanwinst weer ingevoegd in de bestaande beeldenschat. Onze gids legt ons uit, dat men gedurende dit leven eraan herinnerd moet worden, dat later een nieuwe incarnatie volgt en dat als men goed leeft verschillende wenschen dan wellicht in vervulling gaan. Zoo moet dus dit fietsrelief verklaard worden als een scène.

Volgens hem moeten ook de scènes uit het liefdeleven aldus worden opgevat. Naar onze opvattingen zijn sommige voorstellingen vrij obscene (vooral bij den doodentempel in Sangsid) en passen zij absoluut niet in religieuze voorstellingen, maar wij staan ook vreemd tegenover den gedachtengang der Baliërs.

De doodentempels dienen om het heilige water te halen waarmee dooden besprenkeld worden.

Zoo komen we weer in Singaradja en Boeileng. De Melchior Treub is intusschen naar Makassar geweest en haalt ons weer op. Drie dagen zijn maar kort voor een bezoek aan het wondermooie land (8-10 Oct. 1931). Toch danken we het toeval, dat maakte dat deze tocht ingevoegd kon worden in ons programma. Vol indrukken komen we terug. We weten dat Bali later wel door ons uit de boeken verder bestudeerd zal worden, nu we eenmaal het volle rijke leven daar hebben mogen gadeslaan. We zullen dan waarschijnlijk wel veel moeten herzien in onze opvattingen, maar de herinnering aan al dat moois zal levendig blijven. Wat een pracht land, wat een kunst, wat een prachtig gebouwd volk!

Peroverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Engeland's belang bij Britsch-Indië.

Bij Br.-Indië's politieke strijd tegen Engeland gaat het niet om „onafhankelijkheid” — volgens *De Loc.* (4/9, blz. 3 „Br.-Indië”, L. Weiss) — maar om een kwantum zelfbestuur, dat Groot-Brittannië bereid is te geven en dat Br.-Indië bereid is te aanvaarden. De meerderheid der Br.-Indische politici is verstandig genoeg om in te zien, dat *het losmaken van Indië uit het Britsche rijksverband* het nadeel moet meebrengen van een grenzenloze onzekerheid op buitenlandsch-politiek gebied. In zijn chaotische tegenstellingen ligt het geheim van Br.-Indië's zwakte, die sinds overoude tijden vreemde veroveraars heeft gelokt. *Rusland* staat voor de deur, *Japan* zoekt expansiekansen; zelfs de Afghanen zouden een rol kunnen spelen. Het Indische Nationale Congres zou dan ook volkomen tevreden zijn, wanneer Br.-Indië *denzelfden status* in het kader van het Britsche Rijk zou krijgen *als de andere Dominions*: volkomen zelfbestuur in het binnenland en rechtsgelijkheid in het Britsche Rijksgezin. Ook de Engelsche regeering noemt dit al jaren *het einddoel* van haar Indische politiek, *een hypothetisch doel eener verre toekomst*. Vele Engelsen zijn van oordeel, dat het toestaan van een Dominion-status gelijk zou staan met een verlies van Br.-Indië. Br.-Indië is anders van karakter dan de andere deelen van het Britsche Rijk. Hier staat de Engelschman tegenover een veelvoud van vreemde rassen; geen brug verbindt de wereldbeschouwingen. Door de botsing van wederzijdsch wanbegrip zou elke mogelijkheid van vruchtbare samenwerking kunnen wegvallen. Met Br.-Indië als autonoom Dominion zou, van Engelsch standpunt bezien, altijd het gevaar bestaan, dat het zich zou losmaken uit het rijksverband. Het probleem is reeds lang uitgegroeid boven alle gevoelsoverwegingen; de Engelsen hebben in Br.-Indië te doen met het probleem van het eigen zijn of niet-zijn. *Het verlies van Br.-Indië*, waar de Britsche handel een bevoorrechte behandeling geniet, zou de ineenstorting veroorzaken van talrijke industrieën; de Indische bijdrage aan de begroting der rijksdefensie zou uitblijven; het systeem, bekend als de Londensche geldmarkt, zou vernietigd worden; ten slotte zouden ook andere takken van industrie ten onder kunnen gaan. Onder deze omstandigheden kan de buitengewone voorzichtigheid, die Groot-Brittannië betracht ten aanzien van zijn betrekkingen met Britsch-Indië, niemand verwonderen.

Wij vestigen de aandacht op *De Loc.* (1/9, blz. 1 „Pacific-problemen”, Mr. E. H. von Baumhauer; blz. 3 „Praktijk-Mannen gevraagd”) en de *Java-Bode* (1/9 „Pseudo-nationalisme”, in Ned.-Indië, Z.).

Stakingen en snakken naar arbeid.

Terwijl *Ned.-Indië*, de landsadministratie uitgezonderd, zich bijna geheel heeft *aangepast* aan de nieuwe economische omstandigheden, zoodat elk vleugje van een beteren wind in de zeilen wordt opgevangen, verzet de georganiseerde massa der werknemers in *Holland* zich nog tegen elke poging tot het scheppen van een goedkoop levensniveau. In de goede jaren zijn de kassen der vak-organisatie zeer krachtig gemaakt. Het aantal *stakingen in Holland* bedroeg 214 in 1929, 204 in 1930, 200 in 1931 en 204 in 1932; 47% der stakingen waren in 1932 tegen loonsverlaging gericht. Hiertegenover stelt de *Java-Bode* (29/8 „Holland en Indië”, Z.) *de houding van den Inlandschen werknemer in Indië*, die bijna altijd zonder meer de loonsverlaging aanvaardde, en in elk geval nooit massale conflicten veroorzaakte. De werkgever in Indië verkeert, wat de beschikking over gewillige werkkrachten betreft, in een betere positie

dan zijn collega in Holland; in Indië gingen niet vele millioenen in georganiseerd verzet verloren zooals in Holland. Dit moge ieder werkgever in Indië leiden tot het betrachten van veel *humaniteit*, opdat het groote kwantum *goodwill* dat nog in de Inlandsche arbeiders ligt opgetast, zoo lang mogelijk blijft gehandhaafd. Men overweegt weer eene *textiel-contingenteering* voor Indië. Gaat dit plan door, dan ontnemen de Hollandsche industrie één der prikkels om textiel-fabrieken in Indië te stichten en aldus den Inlander arbeid en brood te verschaffen, naast goedkoope katoentjes. De textiel-arbeiders in Twente konden zich in 1932 de luxe permitteeren 1.059.400 arbeidsdagen door staking wegens loonsverlaging te verliezen; Kromo snakt op Java naar een paar dagen arbeid. Men houde dit — zoo besluit Z. — bij verdere behandeling van het textiel-contingenteeringsplan, in het oog, en bedenke: dat Kromo ons meer ter harte moet gaan dan de textiel-arbeider in Twente.

Wij verwijzen naar het *Bat. Nbl.* (7/9 „De Textiel”, R.).

Christen-studentenconferentie.

Dr. W. A. Visser 't Hooft, uit Genève, algemeen secretaris van de *World's Student Christian Federation*, deelde aan de *Java-Bode* (5/9) e. e. a. mede omtrent de Christen-studentenconferentie, welke van 6 tot 14 Sept. zou worden gehouden op „Tjitrap” bij Buitenzorg. De Wereldfederatie werd voor 35 jaren opgericht door Dr. John R. Mott, die in 1926 Ned.-Indië bezocht. Op de a.s. conferentie zullen in het bijzonder die vragen aan de orde komen, welke Z. O.-Azië, Australië en Nieuw-Zeeland betreffen. Om de twee jaren houdt de Wereldfederatie een internationale conferentie; het vorig jaar was Holland het ontvangende land, maar op deze tweejaarlijksche conferenties komen de Oostersche landen nooit geheel tot hun recht. Op de conferentie te Buitenzorg zouden de volgende landen met de volgende aantallen afgevaardigden vertegenwoordigd zijn: China (6), Japan (4), Britsch-Indië (7), Burma (6), Straits Settlements (5), Siam (1), Philippijnen (3), Nieuw-Zeeland (3) en Australië (3), terwijl wat Ned.-Indië aangaat een 30-tal studenten van de Hooge Scholen en de „Nias” te Soerabaja aan de conferentie zouden deelnemen. Ook meisjesstudenten bevinden zich onder de deelnemers. Dr. H. Kraemer zou spreken over de verhouding tot andere godsdiensten; de heer Rala Ram, de Br.-Indische vice-voorzitter, zou het woord voeren over de taak der Wereldfederatie in Z. O.-Azië. De Christen-studenten Vereeniging op Java, (voorzitter: de heer J. M. Leimena, arts te Bandoeng) zou als corresponderend lid in het verband der Wereldfederatie opgenomen worden. De conferentie zou ook worden bijgewoond door *freule Van Asch van Wijck*, als vertegenwoordigster van *Young Woman Christian Association*. De heer Visser 't Hooft, die werkzaam is op het hoofdkantoor der Federatie te Genève, is ook redacteur van „*The Student World*”, een drie-maandelijksche uitgave van de Wereldfederatie. Het jongste nummer werd gewijd aan het Verre Oosten. In dit nummer schreef de heer C. L. van Doorn een artikel over „*The Background of Indonesian Student Life*”, terwijl het oud-lid van den Volksraad, de heer T. S. G. Moelia, „*The Student Christian Movement of Java*” besprak. Na afloop van de conferentie zouden de voorzitter van de Federatie, *mr. Francis Miller*, een Amerikaan, en dr. Visser 't Hooft nog een reis maken naar China en Japan.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

Voor de Inlandsche werklozen.

De in inheemsche kringen te Batavia opgerichte steuncomité's ten behoeve van de werklozen onder de bevolking zijn thans vereenigd in een enkele vereeniging, welke genoemd wordt Perkoempoelan Penoloeng Penganggoe-

ran Bangsa Indonesia (P.P.P.B.I.) welke reeds 600 leden telt. Hierbij heeft zich ook aangesloten het steuncomité der K. B. I., dat reeds een kas heeft van f 500.—

In een door het bestuur der P.P.P.B.I. uitgegeven kennisgeving wordt gemeld, dat de vereeniging ten doel heeft, de bestrijding der werkloosheid onder de inheemsche bevolking en de verbetering van den geest onder de werklozen opdat zij niet arbeidschuw worden. Hulp zal worden verleend op elke wettelijk toelaatbare wijze, o.a. door het verlenen van geldelijken steun voor de oprichting van klein-bedrijven. Gelden zullen worden bijeengebracht, n.l. door het heffen van contributie van 5 ct. 's maands van de leden, van 25 cts 's maands van donateurs en van giften ineens van minstens f 5.—

Sub-comité's werden in het leven geroepen, o.m. voor de controle, het geven van raad en bijstand, de propaganda, het geven van cursussen, verspreiding van vereenigingsberichten, huisvesting, enz. In verschillende wijken van Batavia werden bereids kantoren geopend, waar de betrokkenen zich kunnen wenden om nadere inlichtingen. De vereeniging, welke geleid wordt door te Batavia betrouwbare en bekende personen van inheemschen landaard zal voor dit doel ook tooneel-opvoeringen, stedenwedstrijden, enz. organiseren, ten einde tegemoet te kunnen komen aan de reeds binnengekomen aanvragen om steun. Thans zijn er reeds een rijwielreparatiewinkel en een wascherij geopend, terwijl aan de onderscheidene werkgevers een beroep zal worden gedaan, om voor de vervulling van vacatures van betrekkingen, waarvoor meer speciaal inheemschen zijn aangewezen, zich tot dit bestuur of de kantoren te wenden. De sollicitanten staan onder controle der vereeniging, ten einde zooveel mogelijk teleurstellingen te voorkomen.

Intellectueele volksleiders!

De Landraad te Djokja behandelde een zaak tegen twee dessa-lieden uit Imogiri, die als kring-voorzitter en bestuurslid van de P.K.N. zich hadden schuldig gemaakt aan het lokaal opzetten van de bevolking om geen belasting te betalen, geen heerdiensten te verrichten, enz.

Daarbij kwam uit, dat de kring-voorzitter analphabeet was en dat iemand anders voor hem altijd als tusschenpersoon fungeerde wanneer het om vereenigingsstukken ging.

Hier ligt n.o.m. het moeilijke punt voor de P.K.N., waarvan het bestuur absoluut de loyale richting wil bewandelen.

In de dessa is de vereeniging o.a. vertegenwoordigd door kring-voorzitters die niet kunnen lezen of schrijven.

Wanneer moties zijn aangenomen of gedrukt worden uitgegeven welke een wensch van de vereeniging of het bestuur tot uiting brengen, dan zijn die kring-voorzitters voor het begrijpen er van, aangewezen op lieden, die zichzelf als tusschenpersoon kiezen, meestal uit eigen kring en dus ook niet van al te hoog intellect.

Op die wijze wordt gemakkelijk een situatie geschapen waarin allicht misverstand ontstaat, zonder dat van kwade trouw sprake is.

Daarbij komt immers nog het streven van de lagere functionarissen om plus royaliste que le roi te zijn. Wanneer een regent aan een wedono beveelt dat op een bepaalden dag de ass-wedono's, loerah's en schrijvers om 9 uur aanwezig moeten zijn, ontbieden de a.w.'s de loerah's om halfnegen, en de loerah's de schrijvers om 8 uur.

Zoo gaat het hier immers altijd.

En zoo zijn de moties en de actie van de P.K.N. inzake afschaffing van het hoofdgeld ook begrepen.

Onlangs werd daarvan weer een treffend bewijs geleverd. Immers door het jongste congres van de P. K. N. eenige weken geleden te Djokja gehouden, werd een motie aangenomen waarin werd bepleit het afschaffen van de tototjoro, een uit overlevering stammende ver-

plichte levering van goederen en arbeid aan het dessa-bestuur.

Welnu, den voorzitter van de P.K.N. is thans gebleken, dat in Gn. Kidool door enkele kring-voorzitters dit reeds weder was opgevat, dat de tototjoro metterdaad reeds was afgeschaft. En er waren lieden die de tototjoro weigerden.

Ook dit misverstand is snel verholpen.

Het is goed, dat de rechtszaak aan het licht heeft gebracht waar de oorzaak van misverstanden kan schuilen: het geringe intellect van kring-voorzitters.

Met hechte wortels stevig
gegrondvest.... tegen alle
stormen bestand.... Zoo
staat sinds 1859 de levens-
verzekeringmaatschappij

NILLMIJ

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage:

F. J. MAHLMAN
Plaats 31a 5383

Leden van Oost en West!

Uw aangewezen adres is:

**Electrische
Wasch- en Strijkinrichting
E. DE KONING** 5272

Floris Heermalestraat 22 — UTRECHT

Postrekening 111296

Particuliere Ziekenverpleging

HUIZE „MON REPOS”

Juliana van Stolberglaan 78 — Tel. 720444

Opname van rust-, hulpbeh. en bedlegerige patiënten voor f 60.— p. m. en hooger, (g. milieu).

**Café-Restaurant
„HET HOF VAN BERLIJN”**

Papenstraat 32, Den Haag - Tel. 1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.

Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek
Aanbevelend,

5287

HENK SLOENHEK

**Paedologisch
Instituut**

Valeriusplein 11
AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN
MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies
aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen

Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK

Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST
Verpleeggeld f 3,50—f 4,50 per dag 5101

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

China.

In de October-aflevering herdenkt de heer R. H. van Gulik wijlen Henri Borel. Ook in „Chung Hwa Hui Tsa Chih”, het driemaandel. orgaan van de Chineseche vereeniging Chung Hwa Hui wordt Borel herdacht „met wien uit de oriëntalistiek een groote figuur is heengegaan.”

De Indische Verlofganger.

Het nr. van 6 Oct. j.l. bevat o.m. het verslag van de algem. vergadering van het Indo-Europ.-Verbond, afd. Nederland, op 28 Sept. j.l. gehouden.

De Indische Gids.

Het October-nummer van „De Ind. Gids” bevat, naast de gebruikelijke rubrieken, de volgende bijdragen: „Aan de vrienden en verweerders van wijlen prof. mr. C. Van Vollenhoven”; „De status der zelfbesturende landschappen”, door mr. W. J. B. Versfelt; „Die Niederlande und das Schicksal der japanischen Mandatsgebiete” von dr. Rudolf Levy; „Onderkenning en beoefening van het adatrecht van Ned.-Indië”, door mr. drs. P. A. F. Blom (wordt vervolgd) en „Het Prostitutie-vraagstuk in Nederlandsch-Indië, door A. de Braconier.

Actueel Wereldnieuws en Sport in Beeld.

Onder den titel „Keizerin van Insulinde” wijdt het nr. van 2 Sept. een artikel aan het Regeeringsjubileum van H. M. de Koningin. Voorts bevat dit nr. een geïll. artikel over den Pasar Gambir 1933. Het nr. van 9 Sept. brengt een en ander over het werk van de in Indië vertoevende schilders Bonnet en Frank.

Onze Vloot.

De October-aflevering opent met een beschouwing, gewijd aan de Staatscommissie Idenburg.

De Rijkseenheid.

Het nr. van 4 October bevat o.m. een artikel: „De ontworpen Indische pensioenkortingen”. Voorts een artikel over de Nieuw-Guinea-kolonisatie.

„Handelsberichten”.

In het nr. van 21 Sept. j.l. van „Handelsberichten” van het Ministerie van Economische Zaken, schrijft jhr. dr. J. C. Mollerus over de betekenis der Handelsvereeningen in Ned.-Indië.

Indisch Militair Tijdschrift.

In de Aug.-aflevering vervolgt de heer L. F. Heijerman zijn artikel over de Volksbeweging in Ned.-Indië.

Maandblad voor Beeldende Kunsten.

In het bij de October-aflevering gevoegde Bulletin van de Vereeniging van Vrienden der Aziatische kunst wordt een en ander verteld over de jongste oudheidkundige vondsten op Celebes.

Neerlandia.

In het October-nummer van „Neerlandia”, maandblad van het Alg. Ned. Verbond, schrijft ir. E. F. Suringar een artikel over de betekenis van Curaçao voor Nederland.

Onze Overzeesche Gewesten.

In het nr. van 8 October komt o.m. een artikel

voor over het verblijf van Indische onderdanen in Nederland.

Nederl. Indië Oud en Nieuw.

Het ook illustratief fraai verzorgde October-nr. opent met een Fransch artikel van ir. J. F. van Hoytema over het wonen der Europeanen in Indië. Dr. H. 't Hoen schrijft over de huisdieren van den Indischen Archipel. Dr. W. J. C. Kooper stond een in het Engelsch gestelde bijdrage af over de arèn palm.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Kruistriomf.

In de October-afl. wordt voortgegaan met de mededeelingen betreffende rijstgerechten en rijstgebruiken op Java.

Annalen van onze lieve Vrouwe v. h. Heilig Hart.

In de October-aflevering treffen wij o.m. een en ander aan ver het werk der missie op Celebes.

Suriname

Sinaasappelen.

Wij ontvingen van de Afdeling Handelsmuseum van de Kon. Vereeniging Koloniaal Instituut de volgende mededeeling:

Per s.s. „Stuyvesant” is deze week Maandag (2 October j.l.) de derde zending Surinaamsche sinaasappelen, groot 871 kisten, uit Paramaribo te Amsterdam aangebracht.

Evenals de eerste en tweede zending van 21 Augustus, respectievelijk 11 September j.l., verkeerde ook deze zending in goeden toestand. Zij wordt ditmaal niet te Rotterdam geveild, maar voor de helft op de Amsterdamsche Gemeentelijke veiling van land- en tuinbouwproducten, voor de andere helft op de gelijknamige Gemeentelijke veiling te 's-Gravenhage.

Wij zijn de berichtgevers dankbaar voor de inlichting. Inmiddels hebben wij reeds van de nieuwe zending exemplaren geproefd, die niet onder doen voor de vorige en bovendien goedkoop zijn. Onze groenteboer hood ze ter verkoop aan voor 5 cent het stuk.

Persbreidel.

Men weet, dat de vier verordeningen welke de gouverneur had ingediend die ten doel hadden misdrijven tegen de veiligheid van den Staat te voorkomen, door de Koloniale Staten waren geamendeerd en de gouverneur ze niet heeft afgekondigd. (Zie K. W. van 31 Aug. no. 45). Aan Hare Majesteit de Koningin is thans het volgende adres aangeboden, dat met de Fransche mail op 26 Augustus verzonden is.

Aan

Hare Majesteit

De Koningin der Nederlanden.

Mevrouw!

Door den Gouverneur van Suriname waren aan de Koloniale Staten ter goedkeuring aangeboden vier ontwerp-verordeningen ter aanvulling van het Wetboek van Strafrecht van de Kolonie Suriname en ter beperking van de drukpersvrijheid en het recht van vergaderingen en verbod van buitenlandsche gedrukten in dit gewest.

Het College heeft die ontwerpen geamendeerd in overeenstemming met de behoeften der Surinaamsche gemeenschap en de wenschen van de Surinaamsche bevolking.

De overwegingen tot deze amendementen mogen Uwer Majesteit bekend worden uit de „Handelingen” van de zittingen van het College van 18 en 19 Juli j.l.

Tot groote ontsteltenis der bevolking echter heeft de Gouverneur te kennen gegeven, dat Zijne Excellentie bezwaar heeft, die ontwerpen, zooals zij door de Koloniale Staten gewijzigd zijn, vast te stellen.

De waarschijnlijkheid is, met het oog hierop, groot, dat die ontwerpen in hun oorspronkelijke vorm, waarvoor men zelfs in Curaçao,

**Behangerij - Stoffeerdorij
en Beddenmakerij
Complete Meubileering
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5188**

dat in een meer woelige omgeving ligt dan Suriname, is teruggeschrikt. Uwer Majesteit ter bekrachtiging worden aangeboden, teneinde deze als Koninklijk Besluit kracht van wet te schenken,

Redenen, waarom de ondergeteekenden, bewoners van het Nederlandsch gebiedsdeel Suriname, zich de vrijheid veroorloven Uwe Majesteit te naderen met het eerbiedig verzoek, Suriname's Loyale houding tegenover Nederland niet over het hoofd te zien door die ontwerpen, zooals zij oorspronkelijk door den Gouverneur van Suriname zijn ingediend kracht van wet te verleenen, doch ze eventueel, vast te stellen, zooals zij door onze Volksvertegenwoordiging gewijzigd zijn.

Majesteit!

Van HoogstDerzelve
de gehoorzame dienaren.

Paramaribo, Augustus 1933.

Rijpere jeugd.

Het proefkamp voor de rijpere jeugd aan het Molenpad is op 11 Augustus door den gouverneur met een hartelijke toespraak geopend verklaard. In den Cultuurtuin werkt een 40-tal jongens onder leiding van den tuinbouwkundige, den heer Bange, op Combé, in het Koeliedepôt is de centrale administratie en de centrale keuken, de houtbewerkingsafdeeling, kleermakerij en schoenmakerij. De geneesheer H. van der Schreeff is aan de beweging verbonden voor behandeling van kleine ongesteldheden en houdt geregeld inspectie. Bovendien geeft hij les in eerste hulp bij ongelukken en hygiëne. Er wordt onder den Hoofd-Jeugtleider J. van Wouw in Suriname nuttig werk verricht, waarvoor de bevolking ongetwijfeld dankbaar zal zijn.

Luchtvervoer.

Wij ontvingen van den vertegenwoordiger van de P. A. A. een uitvoerige Time Table met tarieven en inlichtingen, verlicht met talrijke afbeeldingen. Wij lezen in een verslag over de P. A. A. dat 6 Augustus het totaal gewicht van 50.000 pond aan goederen van en naar 30 landen van Latijnsch Amerika door de internationale expressdienst was overschreden, sedert 1 April 1931. Wat er al zoo vervoerd wordt moge uit onderstaand lijstje blijken. Er is embarras de choix:

Een valsche tand, gezonden van Nassau aan deszelfs eigenaar in Miami, en een Italiaansche Koninginnebij, verstuurd naar Britsch-Guyana, welke pakketjes elk 100 gram wogen, waren de kleinste internationale zendingen per lucht-expres. De grootste waren drie kruikassen elk 7 voet lang en wegende 390 pond, vervoerd per vliegtuig (Clipper ships) naar Columbia in anderhalve dag en voorts een halve ton zwaar machine-onderdeel voor de mijnbouw, verzonden van Miami naar Cristobal.

Meer dan 60.000 kuikentjes werden uit Florida geïmporteerd in landen langs de Carabische Zee en de enorme verscheidenheid van zendingen omvatte alles, vanaf lichtkevers, oesters, apen en krokodillen, schilderijen, gouden sieraden en onbewerkte diamanten tot sokken voor den President van Guatamala en lingerie voor de „upper ten” dames van Brazilië.

Onderdeelen van automobielen, rolfilms en

Vereenigde Octrooibureaux

Beëdigde Octrooibezorgers

H. J. Kooy - Ir. H. J. J. Weurman

Bezuidenhout 69 's-Gravenhage

Telefoon 772080 772081 772082

Aanvragen van Octrooien voor uitvindingen en deponeren van Handels- en Fabrieksmerken in alle landen. 5044

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeervoordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleeding voor Heeren,
Dames en Kinderen 5369

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG

W. J. Stokvis

Kon. Fabriek van Metaalwerken

Heerengracht 9, Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering — Laagste prijzen
5370

Glazenwasscherij. Schoonmaak van huizen

— VRAAGT TARIEVEN —

Stichting „Nazorg”, Den Haag

Kantoor: Zomerweg 139 — Tel. 118436

Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338

Tel. 392179 5391

Lepel, vork en mes

met roestvrij staal in zwaar verzilverd „Wellner”
Zilver (basis 90 gr.) het bekende gladde model,
kost nu slechts 4.45 (25 jaar garantie).

HOEK PIET HEIN & ZONEN DEN HAAG
ZOUTMANSTR. J. v. WILLIGEN HOEK PASSAGE
JUWELIERS SPUISTRAAT

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten

5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG
Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft meer keus
PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 g. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEL. TEL. 333128

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison
's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115785

Nieuwste Huis kino

ook in huur

Afwerken van films

N.V. FOCUSA FOTAX

Wagenstraat 60 en
Lange Poten 9a
5061

TH. P. SCHRIJVER

Loodgieter, Zinkwerker en Metselaar
Houtmarkt 38-39 - Den Haag

Telefoon 117860 - Giro 152874

Aanleg voor Gas- en Waterleiding. Plaatsen
van Baden, Geysers, Sanitaire Closets,
Fonteynen en Electriche Geleidingen.
5017

Dit zijn Uwe adressen!!!

radio-installaties bestemd voor Zuidamerikaansche havens, vormden een groot deel van dit handelsverkeer door de lucht.

Ook het postverkeer heeft groote afmetingen aangenomen. Meer dan 14000 pond luchtpost gaat van de internationale luchthaven Mimiami alleen van en naar de Latijnsch-Amerikaansche landen langs de Caraïbische Zee. Van Januari af hebben deze landen 27 ton luchtpost of meer dan een millioen brieven naar de Vereenigde Staten verzonden. In die lijst komt Suriname voor met 150 pond, overtroffen door Britsch Guyana met 200; Fransch Guyana zond 60 pond. Aan de spits stond Cuba met 10.000 pond. Toch schijnt het vervoer van kuikens naar Suriname niet zoo goed geslaagd als werd verwacht. Dit werd tweemaal geprobeerd en de gouvernements-arts geeft daarvan verslag. Ofschoon de P. A. A. meent, dat 72 % van de kuikens per vliegtuig uit Mimiami ontvangen onder gewone omstandigheden in leven zullen blijven, is de veerarts van meening, dat uit alles blijkt, bij een met kennis van zaken gedreven, zeer zorgvuldige verpleging en voeding, waarbij kosten noch moeite gespaard werd, het mogelijk is om in Suriname met de vliegmail aangevoerde kuikentjes groot te brengen, doch dat hij zich met het getal van 72 % niet geheel kan vereenigen.

Curaçao

De hernieuwing van het regeeringsreglement.

De Raad van politie op Aruba is optimist. Wie denkt er nog aan de herziening van het regeeringsreglement, sinds ruim tien jaar aan de orde? Aan H. M. de Koningin heeft deze raad een verzoekschrift gezonden, waarin betoogd wordt, dat de bevoegdheden der raden van politie niet bij koloniale verordening moeten worden vastgesteld, en voorts, gelijk wij letterlijk aanhalen:

„— dat hij overwegende het praktisch belang eener meerdere mate van eene van het hoofdeiland Curaçao onafhankelijke bevoegdheid, in het nieuwe regeeringsreglement zulks wenscht opgenomen te zien;

— dat hij hierbij denkt, aan de rechten en bevoegdheden toegekend aan Burgemeesters en Wethouders in Nederland;

— dat hij van meening is, dat zulks op de eilanden van het gebiedsdeel Curaçao, door het nieuwe regeeringsreglement, in dien geest en op die wijze geregeld en vastgesteld, zeer tot meerdere opbloei dezer eilanden zal strekken en tot dieper gevoelde gelijkvormige eenheid met Nederland;

— dat de eilanden alsdan hun bijzondere belangen effectiever kunnen behandelen;

— dat de eilanden op die wijze geen bloede onderhoorigheden blijken te zijn van het hoofdeiland Curaçao.”

Scheepvaart.

Ook Augustus geeft weer betere cijfers dan die maand van het vorige jaar: 57 stoom- en 17 zeilschepen meer zijn op Curaçao ingeklaard. De cijfers van Januari tot Augustus 1933 zijn, vergeleken met die maanden van 1932:

3205 (3025) stoomschepen, metende 19.016.288 (18.224.833) M.³ netto en 778 (703) zeilschepen, te zamen 63.625 (62.153) M.³

De bovenwindsche stemmen.

Op 31 Augustus 1933, den verjaardag onzer Koningin, die in het eerste artikel en ook elders nog herdacht wordt, is een nieuw blaadje verschenen, waarvan het eerste, gestencilde, nummer voor ons ligt. Het vermeldt geen plaats van verschijning, maar uit het plaatselijk nieuws blijkt deze St. Martin te zijn, waar bij de heeren D. C. van Rom ndt & Co. het adres is van redactie en administratie. De doelstelling is „to uphold on all occasions those principles of right and fair-dealing which should prevail in every self-respecting community, but are unfor-

D. VAN DER LAAN
'S-GRAVENHAGE

LOOD- EN ZINKWERKEN
SANITAIRE INSTALLATIES
ZEESTRAAT 94

312

— TELEFOON 180557 —

tunately too often set aside." L. S. geeft een steuningsstukje in het Nederlandsch, „Zonneschijn."

Aardig is wat Charles in „What I Hear!" opmerkt, n.l. dat St. Martin volbracht heeft wat alle conferenties niet hebben kunnen bereiken, de stabilisatie van de dollar, op twee gulden. Saba houdt de dollar op pari.

Verder wordt melding gemaakt van het overlijden van den heer A. Valk op St. Enstatius. Deze heeft ter gelegenheid van de Kroningsfeesten in het Engelsch zeer vrij vertaald eenige nationale liederen als „Wien Neerlandsch bloed", „Wij leven vrij" en het Vlaggelied. Men vindt deze in het derde jaarverslag van het Curaçaosch geschiedkundig genootschap.

Ten slotte het belangwekkende bericht, dat de rechter (waarschijnlijk is mr. Desertine bedoeld) de hand zou hebben kunnen leggen op een waardevol Stataans document, vele jaren geleden door een landopzichter samengesteld en onlangs door een inwoner onder zijn papieren teruggevonden. Het stuk zou al goede diensten bewezen hebben bij de oplossing van een oude grondkwestie. De rechter heeft het naar Curaçao meegenomen om het over te schrijven.

Curaçao en Nederland.

Over „de beteekenis van Curaçao voor Nederland" schrijft ir. E. F. Suringar in *Neerlandia* van October. Het artikel is een pleidooi voor meer belangstelling van den Nederlandschen handel en nijverheid voor Curaçao als afzetgebied, zoowel ter wille van de stoffelijke voordelen als tot betere wederzijdsche waardeering van- en inniger verstandhouding tusschen Nederland en Curaçao.

Het lijkt ons niet zonder belang om eens naast enkele gegevens, die de heer Suringar over 1931 geeft, die over 1932 te plaatsen, ontleend aan het „gedetailleerd economisch overzicht van het jaar 1932", door den gouverneur overgelegd bij de stukken voor de begroting 1934.

	1931	1932
totale invoer voor het oliebedrijf	f 114.073.561	f 81.364.422
aanvoerd	„ 101.675.639	„ 72.938.920

In 1931 overtrof de invoer voor rekening van het oliebedrijf op Aruba, zooals de heer Suringar mededeelt, die op Curaçao met rond 24 miljoen gulden; in 1932 overtrof, evenals in 1931, in deze Curaçao weder Aruba met f 20.000.000.

De totale waarde van den invoer op Aruba in 1931 bedroeg volgens den heer S. f 133.182.346; voor 1932 was dit cijfer niet meer dan f 58.442.413.

Uit den Verren Vreemde

De 14de Volkenbondvergadering.

De thans te Genève bijeenzijnde V. B. vergadering heeft weinig goeds aan de wereld te melden. De V. B. wil een wereld-vredesorganisatie zijn, maar de nieuwe algemeene bondssecretaris heeft hiervan geen blijk kunnen leggen bij zijn eerste opstelling van de agenda der assemblee.

Japan zit alle gedachten van ontwapening dwars; de assemblee praat er wel wat over, maar laat 't aan de speciale conferentie over om te zien of zij voor de groote mogendheden toch nog iets voor de ontwapening zal weten te bereiken, waarbij dan Duitschland de anderen ook weer dwars zal zitten. Dit punt valt

REISBUREAUX
LISSONE^N LINDEMAN^N
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM HAARLEM UTRECHT ARNHEM LEEUWARDEN

GOEDKOOP REIZEN IN DUITSCHLAND

Door aankoop van registermarken kunnen wij U in de gelegenheid stellen de kosten van Uw reizen in Duitschland belangrijk te verminderen of meer te profiteren van de door U uitgetrokken reissom!

GOEDKOOPE SPOORKAARTJES. Deze spoorkaartjes zijn niet verkrijgbaar aan de stations.
SPECIALE REISCHEQUES. Beiden leveren wij U ook voor de door ons geheel georganiseerde privéreizen.
Wij willen U gaarne meerdere inlichtingen verstrekken!!

buiten de assemblee-beslissingen; de ontwapenings-conferentie werkt zelfstandig.

Paraguay en Bolivia, twee bondsleden, zijn in vollen oorlog. Dat kan, volgens de bondsstatuten, niet, maar 't is toch zoo. Na uitstel op uitstel, zal nu een commissie naar 't oorlogsveld gaan, evenals ten vorige jare een V. B.-commissie naar China en Mantsjoerije ging. Dus niets te behandelen door deze assemblee.

Er gaat momenteel door de wereld een roep om te denken over erkenning van de Sowjetunie, een vredes-vraag wellicht van hooge orde, maar zeker van ingewikkelden aard; de assemblee zal er zich niet aan wagen.

Uit het rijk van het jonge bondslid Irak is de pijnlijke kwestie der zich miskend voelende Assyriërs bij den V. B. vorgebracht. De dood van koning Feisal heeft den doorslag gegeven om de behandeling uit te stellen.

Hoe met Liberia? De V. B. schijnt 't meest geneigd te beantwoording maar aan de Ver. Staten over te laten. Er wordt nu niet over beslist.

Menig brandend vraagstuk was zoo vooruit ter zijde gelegd; waarmede niet gezegd is dat het onbesproken moest blijven, maar, zoo wel, dan als ter loops te berde gebracht.

Den 25en Sept. opende de voorzitter van den V. B.-raad, de Noorsche minister Mohwinkel, de V. B.-vergadering, met een laag gestemde rede. Daarna bracht het eerste werk al nieuwe moeilijkheden. Voor het voorzitterschap van de vergadering had men den Mexikaan Najera aangezocht, die met zijn speech in de zak reeds ter bijeenkomst kwam. Maar nu werd de opmerking gemaakt, dat hij al zitting heeft in den V. B.-raad, combinatie van die twee functies zou in strijd zijn met het V. B.-gebruik. Had men dat niet eerder kunnen bedenken! De Z. Afrikaan De Water werd gekozen. Hij trad op zonder speech.

Den volgenden dag weer stagnatie. Niemand wenschte de eerste te zijn tot opening van de algemeene politieke gedachtenwisseling. Dus een dag uitstel.

Woensdag bleek dat de Engelsche minister van buitenl. zaken, Sir John Simon, zich had laten vinden om de beschouwingen te openen. Wat hij zeide was meer mooi dan nuttig. Op hem volgde Dollfus, die 't meer nuttige werk deed van een denkbeeld te geven hoe of hij de Oostenrijksche politiek door de buitenwereld beschouwd wenschte te zien. De trek was ingezet, de vertegenwoordigers van vele landen volgden elkander op, meest om pessimistische ontboezemingen te luchten. Hierop maakte de Nederl. minister van buitenl. zaken, Jhr. de Graeff, een uitzondering, die meer vertrouwen in de toekomst uitsprak dan onze premier te Londen heeft gedaan, en die hiervoor bijval vond bij den Perzischen gedelegeerde, Foroughi.

Wij volgen de sprekers niet en sommen ook de genomen beslissingen niet op, die geen van alle groote kwesties nader tot haar oplossing gebracht hebben; de assemblee is nog bijeen. Voor een paar punten vragen wij echter wel eenige bijzondere aandacht.

De Nederl. afgevaardigde stelde de moeilijkheden aan de orde, waarin vele landen gebracht zijn doordien duizenden joden uit Duitschland gedreven zijn. Jhr. de Graeff deed zijn best om te doen uitkomen, dat zijn voorstel niet Duitsch-vijandig is, het gaat er om, wat te doen is ten bate van de uitgeweken joden.

Hoe ook ingekleed, Duitschland bleef tegen medewerking gekant, maar het nam het voorstel toch blijkbaar (of schijnbaar) vrij onverschillig op. Overigens algemeene instemming. Een internationale commissie zou ingesteld, een speciale hooge commissaris benoemd worden.

Duitschland zou zich van stemmen onthouden; zoo dacht Genève er over. Maar Berlijn vatte 't anders op; bevel kwam: tegen stemmen. Hiermede is het V. B.-voorstel van de baan. De assemblee beslist immers bij algemeene stemmen.

Aanverwant is de behandeling der Joodsche kwestie door Duitschland in eigen gebied. Berlijn had, in groote vrijmoedigheid, het vraagstuk der nationale minderheden in algemeene zin zelf naar voren gebracht. Als het gemeend heeft zodoende verschoond te zullen blijven van kritiek op zijn anti-Ariërs-practijken, heeft het verkeerd gedacht. Van vele zijden is de nationaal-socialistische rassen-opvatting gegist, en door den Franschen afgevaardigde is dit in een scherp aanval geschied. Al stelt Berlijn zich op het standpunt, dat 't in deze gaat om binnenlandsche politiek, waarmede de V. B. zich niet te bemoeien heeft, het weet nu, dat het buitenland zou wenschen op te komen voor bescherming van de verdrukte minderheid, overeenkomstig vroeger voor andere landen door den V. B. aangenomen beginsel.

Japan heeft zijn lidmaatschap van den V. B. opgezegd, maar dit gaat, volgens het statuut, eerst in 2 jaren na de opzegging. Zoo telt de raad feitelijk een lid minder, want Japan heeft een der 5 permanente zetels. Verwacht kon worden, dat dit als een voordeel zou worden beschouwd, want de raad is veel te ledenrijk, met zijn 9 niet-permanente leden erbij. Doch ziet, nu is hij zelf met het voorstel gekomen, om tijdelijk nog een niet-permanent lid er bij te benoemen. Dit is dan ook geschied, zoodat hij nu (Japan nog meegerekend) op 15 is gebracht.

Behalve hetgeen de assemblee als zoodanig beslist, kan ook van beteekenis zijn wat zich naast, met, haar en eigenlijk door haar, in Genève afspeelt, alsmede wat in V. B. commissien wordt medegedeeld.

Als zoodanig is ditmaal zeker de rede te vermelden van den Duitschen minister Dr. Goebels, den 28en Sept. voor de V. B.-journalisten gehouden, ter opheldering van in het buitenland, volgens hem, niet begrepen Deutsche bedoelingen. De houding t. a. z. van de Joden en de verzekering dat Duitschland eerlijk den vrede wil, waren hoofdmotieven van het betoog.

Meldingen van Avenol in de commissie voor de financiën moesten doen uitkomen, dat er onder de V. B.-leden zoo slechte betalaters zijn, dat de V. B. niet meer zonder deficit kan blijven, indien hierin geen verbetering komt.

In de economische commissie gaf de Engelschman Loveday cijfers waaruit zou blijken, dat in de nijverheid en den handel van Amerika, Frankrijk, Duitschland, België, Japan, Canada sedert Juli van dit jaar verbetering te constateeren valt, hetgeen zich ook zou uiten door vermindering van de werkloosheid. De V. B. heeft hierop geen invloed uitgeoefend, maar de goede boodschap komt dan toch dank zij de door hem aangehouden statistieken. Laten wij er ons, in afwachting van de nadere bevestiging, over verheugen, zoo tevens ons zeer beknopt overzicht in hoopvolle verwachting besluitend.

Zij,
die Uw aandacht vragen

Pension Jorissen

voorheen Dames Strikwerda
Centrale verwarming Modern comfort
Johan van Oldenbarneveltlaan 76
hoek Frankenslag — DEN HAAG
Aanbevolen adres voor „Oost en West”
Telefoon 550949

ADVOCAAT

van „DE LELIE” is prima
Probeer ons speciaal merk à f 1.55 p. fl.
U ZULT TEVREDEN ZIJN

Slijterij en Wijnhandel „De Lelie”
Copernicuslaan 217 — Den Haag
Tel. 334664 bij het Kamperfoelieplein

Nu is het tijd.....

Uw oude hoed naar „Huis
Eline” te brengen —
Wij Stoomen, Vervormen,
Verven Uw hoed in ieder
gewenscht model en kleur
BEEKLAAN 398, bij Valkenboschpl.
DEN HAAG
DAMESHOEDENFABRIEK

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

Mahasoetji-film.

Kennisgeving, dat op Dinsdag 17 October a.s. des avonds 8 uur in de groote zaal van het Excelsior-Gebouw, Zeestraat 57, alhier, de Mahasoetji-film (Van Java's Vulkanengeweld en het Wondere Bali), deel uitmakende van het filmwerk „De Maha-Cyclus” van de N.V. Polygoon-Filmfabriek te Haarlem, zal worden vertoond.

Leden en begunstigers(sters) hebben met één huisgenoot toegang op vertoon van hun lidmaatschap- tevens contributiekaart 1933.

De Secretaris,

J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Amersfoort.

Zaterdag 30 Sept. j.l. opende de afdeeling Amersfoort haar seizoen met een middag-causerie door den oud-Luitenant Kolonel van het Ind. Leger, den Heer J. Hogewind, over de taak van ons Leger in de Buitenbezittingen van Ned.-Indië.

Nadat de Voorzitter Prof. Nolst Trenité spreker had ingeleid bij de talrijk opgekomen leden, wees spreker er op, dat hij allereerst — nu de tijden zoo ernstig zijn — zijn onderwerp van uit het oogpunt van internationale en nationale belangen wilde bezien. Hij opperde de meening, dat het zwaartepunt der veiligheid van ons volksbestaan ligt niet in Nederland, doch in Ned.-Indië. Was Indië vroeger een productieland bij uitnemendheid, thans — na den grooten oorlog — is Indië, gelegen tusschen landen, die zich voornamelijk op industrieel gebied zijn gaan ontwikkelen, ingeschakeld in het wereldverkeer, welk verkeer afhankelijk is van vindplaatsen van stookolie voor de scheepvaart.

Een allereerste eisch voor een veilig bezit van onze Koloniën in Oost-Indië is rust, orde en veiligheid in het door Nederland beheerde eilandrijk en bescherming van onze havens.

Den eisch tot bescherming door de vloot hebben Engeland, Amerika en Japan ingezien, de eerste maakte een oorlogshaven van Singapore, Amerika deed dit in de Philippijnen en ieder heeft in de dagbladders van den laatsten tijd kunnen lezen hoe Japan zijn maritiem wapen versterkte door schepen en luchtvloot. Nederland daarentegen heeft z. i. nog onvoldoende voor bescherming van het Indisch huis gezorgd.

Hoe meent onze Regeering de veiligheid van ons koloniaal bezit te handhaven, waar het toch — indachtig aan de woorden „Indië verloren, rampspoed geboren” — gaat om de bestaansmogelijkheid niet alleen van de intellectueelen in Nederland, waarvoor Indië de grootste openingscapaciteit heeft, maar ook van de tallozen in het Vaderland, die hun werk vinden en hun dagelijksch brood verdienen in het vrier, dat de handel in Indische producten hier brengt, alle welker belangen zij met alle macht dient te bevorderen?

Een onderzoek door den Volkenbond heeft uitgemaakt, dat per inwoner voor de landsverdediging wordt besteed door Amerika f 7,30, door Frankrijk f 10,35, door Engeland f 6,55, door Italië f 14,—, door Ned.-Indië f 0,83, uit welke cijfers de conclusie zou gerechtvaardigd zijn, dat een tien maal zoo sterk defensie-materiaal noodig zou zijn.

Amsterdam heeft 4000 politieagenten op een bevolking van 800.000 menschen, dat is 1 agent op 200 zielen. Ned.-Indië heeft 25000 soldaten op 60 miljoen inwoners, d. i. 25 soldaten op 60.000 zielen. In het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, waar spreker gewestelijk militair Commandant is geweest, is de verhouding 1 soldaat op 2500 zielen.

Spreker herhaalt, dat voor het Ned.-Indisch Gouvernement vrede, rust, orde en veiligheid primaire eischen zijn ter waarborging van het ongestoord bezit van de Koloniën, evenals deze desiderata vereischt blijven voor den uitbouw en de ontwikkelingsmogelijkheid op alle gebied.

Speciaal voor ons klein leger in Indië, waaraan voornamelijk in de Buitenbezittingen een politionele taak is opgedragen, wordt de uitoefening van deze taak wel zeer bemoeilijkt. Om een voorbeeld te geven, beschikt de militaire Commandant in Celebes, dat vijf en een half maal zoo groot is als Nederland, over slechts 1500 man en 600 dwangarbeiders, welke laatste draag- en vervoerdiensten presteeren. Deze militair-politioneële macht is verdeeld over de bestuurs-ressorten zoodanig, dat elk ressort over 40 tot 100 soldaten beschikt.

De taak, die aan die macht is opgedragen, is tweeledig t. w. ten eerste preventief werken door machtsvertoon middels patrouille-diensten en ten tweede repressief optreden door het arresteren van bepaalde personen, die zich aan politieke of andere misdrijven hebben schuldig gemaakt. Hoewel de hulpmiddelen, waarover de militairen beschikken, zoo goed als nul zijn, is het juist hun trots geworden — op het voorbeeld van hunnen genialen Generaal van Heutsz — om elke opdracht hun gegeven ook uit te voeren.

Daartoe, hebben zij zich allereerst in te werken in de kennis van taal, zeden en gewoonten van de bevolking als voorbereiding en daarna, zoo zij daadwerkelijk moeten optreden, trekken zij er op uit met karabijn, klewang, drie dagen vivres, bestaande uit rijst, 3 gedroogde vischjes, wat zout, thee en 1 lombok (Spaansche peper). Daar zij veelal pas na een à drie maanden thuis komen, begrijpt men, dat zij zich dikwijls moeten voeden met hetgeen het bosch oplevert, toppen van jonge bamboe, boschnollen, een wild varken enz. en niettegenstaande alle ontbering hebben die militairen dagelijks hun leven veil, waarvoor de Nederlanders, die geen notie hebben van hetgeen in het tropisch klimaat van die mannen gevegd wordt, de grootste waardeering behooren te hebben.

Na de pauze werd een kleine film vertoond van een patrouille militairen op expeditie, als beeld van de te voren geschetste werkzaamheden, daarna werd nog een film vertoond van het leven in de Toradjalanden, het woeste en onherbergzame rotsland van midden-Celebes. Met een warm woord van dank aan den spreker sloot de Voorzitter de vergadering, waarna de aanwezigen zich vereenigden aan een nassi-goreng-maaltijd, toebereid door onze dames met groote en zeer geapprecieerde toewijding, welk feestje werd opgevrolijkt door eenige voordrachten, vocale en instrumentale muziek.

De Secretaris,

E. H. BERGSMA.

Afdeeling Arnhem.

Deze afdeeling heeft op Zaterdag 30 September een excursie gehouden naar Amsterdam. In den morgen is een bezoek gebracht aan het Koloniaal Instituut, waar de verzamelingen, grotendeels onder deskundige leiding en voorlichting, met groote belangstelling werden bezichtigd. De maaltijd werd gebruikt in het chineesch restaurant Kong Hing, Binnenbantammerstraat 11; hoewel de opgedichte spijzen den meesten deelnemers vreemd waren, was er slechts één roep over de smakelijkheid ervan. Dit nummer van het programma was voor elkaar gekomen door de goede zorgen van den secretaris der afd. Amsterdam van O. en W., den heer Petit, wien daarvoor hartelijk dank is gebracht. In den namiddag is op Schiphol het postjagervliegtuig bezichtigd, dat door de Panderfabrieken is gebouwd en binnen enkele dagen zijn proefvluchten begint om over enkele weken zijn eersten snellen tocht naar Indië te ondernemen.

Uit de stemming der deelnemers bleek voldoende, dat de tocht zeer geslaagd was.

Afdeeling Apeldoorn.

Extra avond op Zaterdagavond 8 uur; 21 Oct. in „La Bordelaise”. Dr. W. G. N. v. d. Sleen.

Leden met twee introducees en begunstigers persoonlijk — vrijen toegang. Andere belangstellenden f 0,75.

N.B. Plaatsbespreken op Vrijdag 20 October van 3½—5 in La Bordelaise voor leden en begunstigers op vertoon van contributiekaart à 10 ct. per plaats. Zegt het voort! Werft leden!

De Secr. J. C. Baars; Jagersweg 42; tel. 4027, postgiro 93038. Contributie 1933/34 van de nieuwe leden, gaarne per giro.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, Smidswater 10, (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

VAN DE REDACTIE.

Nader kunnen wij melden, dat de Krüger-tentoonstelling: „Van Schaapherder tot President”, welke op 11 dezer door den Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van de Unie van Zuid-Afrika is geopend, kosteloos te bezichtigen is van 10 tot 5 uur doorlopend tot en met Zaterdag 14 dezer.

De heeren P. J. van Dodeweerd en F. M. Schoof hebben, evenals bij vorige Zuid-Afrikaansche tentoonstellingen, aan den leider, den heer Fred. Oudschans Dentz, hun hulp verleend.

Wie thans op den „Korte Vijverberg” te Den Haag het bekende passagekantoor van den Rott. Lloyd voorbijgaat, wordt getroffen door de aanschouwelijke wijze, waarop propaganda

gemaakt wordt voor een reis naar Ned.-Indië met een Nederlandsche mailboot tot Medan (Belawan) en dan verder per vliegtuig van de Kon. Ned.-Ind. Luchtvaart Maatschappij (KNILM) naar Batavia, waardoor een tijdsbesparing van drie dagen wordt verkregen.

In hout heeft men een groot gedeelte van den Ned.-Indischen Archipel uitgesneden en overduidelijk aangegeven welke plaatsen men — per mailboot te Medan aankomend — van daaruit per K.N.I.L.M.-vliegtuig kan bereiken, terwijl de Kon. Paketvaart Maatschappij voor de overige verbindingen (Borneo, Celebes, enz.) zorgt. Men verzuime niet eens een kijkje bij Ruys te gaan nemen.

Aan passagiers van de mailschepen, die van Medan af vliegen, wordt 10 % reductie op de passagetarieven der K. N. I. L. M. verleend.

De overkomst van briefkaarten, brieven en postpakketten kan men ook bespoedigen door naast het strookje „per Luchtpost” te vermelden: „Van Medan af per K. N. I. L. M.”; *daarvoor wordt de beantwoording van de mail een week vervoerd*; extra kosten voor briefkaarten f 0,10, voor brieven f 0,10 voor elke 20 gram.

Nadere bijzonderheden omtrent de K. N. I. L. M. zijn te vinden in een keurig verzorgd Luchtreisgidsje.

Lezingen over Curaçao en Suriname.

Gaarne vestigen wij er de aandacht van onze Afdelingsbesturen op, dat Dr. van der Sleen weer met een rijken schat van foto's en films van de Westkust van Zuid-Amerika is teruggekeerd en ook dezen winter weer tal van sprekerbeurten over Suriname en Curaçao hoopt te houden, o.a. ter voorbereiding en propagandadeering van de Eeuwfeestreis naar onze West-Indische Rijksdeelen in Juli en Augustus van het volgende jaar.

Veertiende Koloniale Vacantiecursus voor Geografen.

Evenals vorige jaren zal in de kerstvacantie een Koloniale Vacantiecursus voor Geografen worden gehouden, in het Koloniaal Instituut te Amsterdam en wel op 28—30 December a.s. Het programma luidt:

Dr. Alb. C. Kruyt, oud-zending te 's Gravenhage: „De bevolking der eilanden bewesten

Sumatra”; P. H. Gallé, directeur van de Filiaal-inrichting van het Kon. Ned. Meteorologisch Instituut, te Amsterdam: „Het klimaat van Nederlandsch Indië”; Ch. J. I. M. Welter, oud-vice-president van den Raad van Ned.-Indië te 's Gravenhage: „De huidige toestand van Indië”.

Op den middag van den tweeden dag zal de Nias-film vertoond worden, met toelichting door den heer J. C. Lamster, conservator aan de afdeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut, te Amsterdam.

Op den laatsten dag heeft 's middags een bezoek aan het Museum plaats.

De deelneming is opengesteld voor leeraren in de aardrijkskunde aan inrichtingen voor voorbereidend hooger onderwijs, voor middelbaar onderwijs en tot opleiding van onderwijzers(essen), voor studenten in de aardrijkskunde en aanverwante vakken van wetenschap, benevens voor oud-deelnemers aan de reizen der J. Pz. Coen-stichting.

Van de deelnemers zal een bijdrage van f 3.— geheven worden.

Inlichtingen verstrekt de Secretaris-Penningmeester van het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen te Deventer, bij wien men zich vóór 1 December a.s., door storting van bovengenoemde bijdrage op zijn postrekening no. 66084, als deelnemer kan opgeven.

Indische Leergangen.

Uit het programma van de 's-Gravenhaagsche Volksuniversiteit blijkt, dat in het winterseizoen 1933/34 twee leergangen aan Nederlandsch-Indië worden gewijd, n.l.:

a. een leergang over *Bali en Lombok* door den Heer H. T. Damsté, Oud-Resident van Bali en Lombok, die daarin zal behandelen: 1. De eilanden Bali en Lombok en hun geschiedenis; 2. Het Volk van Bali; 3. het Volk van Lombok; 4. Bali en Lombok en de Zending. Aanvang 10 Januari 1934; 3 wekelijkse lessen op *Woensdag*, met lichtbeelden.

b. een leergang over *De Volken van Nederlandsch-Indië* door den Heer C. Lekkerkerker, Archivaris der Ned., Java- en Bali-Instituten te Amsterdam; behandeld zullen worden: 1. Enkele volkenkundige begrippen en termen; 2. Indeling der menschen naar lichamelijke en geestelijke kenmerken (taal, godsdienst, gezin,

**Iederen Woensdag
Luchtmail naar Ned.-Indië!**

maatschappij, bedrijfs- en rechtsleven); Fossiele menschenresten van Java; prehistorische vondsten van Nederlandsch-Indië; 2. Oude volken: Negrito's, Wedda's, Indonesiërs en Melanesiërs in Nederlandsch-Indië; Polinesieërs en Micronesiërs verder Oostelijk; 3. De volken van Java en de West-Kl. Soenda eil.; 4. De volken van Sumatra, Borneo en Celebes; 5. Die van Nieuw-Guinea, omringende eilanden en de Molukken. Aanvang 19 Februari 1934; 5 wekelijkse lessen op *Maandag*, met lichtbeelden.

Verder een leergang: *Oot-Aziatische Politieke Problemen* door Dr. L. H. Grondys, waarin behandeld zullen worden: 1. Geschiedenis van Mandsjoerije en Mongolië; Russische en Chinese binnendringing; Japansche vastelandsch politiek; 2. Japan en China. Terugkeer naar het Oosten; 3. Mandsjoerije's toekomst. Aanvang 11 Januari 1934; 4. Wekelijkse lessen op *Donderdag*.

Inschrijving voor de leergangen bij eenige boekhandelaren te Den Haag en bij het Secretariaat der V. U., Laan van Meerdervoort 49, Den Haag.

Kleding Meubelen Tapijten enz.
in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling
DE CENTRALE WAREN MAGAZIJNEN
N.Z. VOORBURG WAL 312 - AMSTERDAM
Roos & van der Kolk
GED. BURGWAL 45 DEN HAAG

5029

WIJNEN en GEDISTILLEERD
Fa. G. J. v. GILS
Nachttegaalstraat 58 — Tel. 12173
UTRECHT 5402

G. P. I. C.
Gemengde Personeel Inkoop Centrale
verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver
en Stofzuigers. Alles merkartikelen.
Leden van Oost en West 20% korting.
Bezoekt onze Showrooms
C. P. Thielestraat 24, Rotterdam 5403

**GEMEUBILEERDE
LANDHUISJES TE HUUR**
op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE
In voor- en najaar speciaal voordelige
prijzen. Te bevragen bij 5030
Landgoed Refugium, Elspeet. Tel. 3

Mutatiestaat van 5 tot 12 October '33

Nieuwe Leden:

- J. Keizer, Amsterdam (O.), 3e Oosterparkstraat 242 huis.
- L. W. van der Kuyp, Heemstede, Heerenweg 83.
- Jhr. Ir. J. W. Storm van 's Gravesande, Arnhem, Isaac Evertslaan 23.
- Mejuffrouw A. van Vreeningen, Oosterbeek, Rosandeweg 2.
- Joh. H. Smit, Apeldoorn, Deventerstraat 78.
- Ir. L. G. van Dam, Oud Hoofdingenieur N. I. S. Apeldoorn, Tuthein Noltheniuslaan 32.
- S. Rijpma, Apeldoorn, Soerensche Weg 80.
- P. H. F. Wiert, Apeldoorn, Valkenberglaan 41.
- J. Th. Metzelaar, Landbouwconsulent in N.-I. m. v. Den Haag, Laan van Meerdervoort 223.
- Mevrouw B. Goedhart, Den Haag, ten Hovestraat 60.

Voorgesteld door:

- den heer J. Noordhoff te Den Haag.
- den Penningmeester van de afdeling Haarlem.
- den heer Chr. H. Mulder te Arnhem.
- den Afdelingssecretaris van Arnhem.
- eigen aanmelding.
- den heer J. C. Baars te Apeldoorn.
- den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
- den heer R. S. Metzelaar te Den Haag.
- den heer J. W. T. Goedhart te Den Haag.

Nieuwe begunstigers:

- Heer en Mevrouw J. Palm, Apeldoorn, Billitonlaan 24.

- den heer A. A. Dull te Apeldoorn.

Adresveranderingen:

- C. E. Hoorens van Heiningen, Heemstede, van: Heerenweg 203 naar: Pieter Aertszaan 6.
- S. Alberda, Oud Luitenant-Kolonel N.I.-L., Den Haag, van: Laan van Meerdervoort 621, naar: Nieboerweg 264.
- Mr. N. A. de Joncheere, Den Haag, van: Burnierstraat 3, naar: Flatgebouw van Hogenhoucklaan.

- R. S. Metzelaar, Oud O.-I. Ambtenaar, van: Rijswijk, Leeuwendaallaan 35, naar: Den Haag, Laan van Meerdervoort 223.
- R. Pas, Ass. Resident, van: Den Haag, Koekoeklaan 1, naar: Batavia C., p/a. Departement van B. B.
- J. J. M. Visser, thans Controleur B. B., van: Pati naar: Kendal.